KAULI YA SERIKALI BUNGENI KUHUSU MAUAJI YA RAIA

MIKONONI MWA POLISI

Mheshimiwa Spika, Kwa mujibu wa Kanuni ya 49(1) ya Kanuni za Kudumu za Bunge, Toleo la Aprili 2013, Naomba kuwasilisha ufafanuzi kuhusu kauli niliyoitoa nikijibu swali la nyongeza la Mheshimiwa Rashid Ally Abdalah lililotokana na swali la Msingi namba 290 tarehe 28 Mei, 2013 kwa kusema kuwa mauaji ambayo yanafanywa na askari Polisi ni mauaji ambayo yanafanywa na Askari ni mauaji ya kisheria.

Mheshimiwa Spika, tarehe 28 Mei, 2013 wakati wa kipindi cha maswali na majibu wakati nilipokuwa nikijibu swali la nyongeza la Mheshimiwa Rashid Ali Abdallah lililotokana na swali la msingi la Na. 290 la Mheshimiwa Khalifa Suleiman Khalifa, Mbunge wa Gando kuhusu raia kuuawa mikononi mwa Polisi nilitumia maneno yafuatayo *…"mauaji ambayo yanafanywa na Askari ni mauaji ya Kisheria"*….

Mheshimiwa Spika, kwa mujibu wa Kanuni ya 46 Fasili ya kwanza ya Kanuni za Kudumu za Bunge toleo la April, 2013 napenda kutoa ufafanuzi wa kauli hiyo kufuatia mwongozo wa Spika ulioombwa na Mheshimiwa Hamad Rashid Mohamed mbunge wa Wawi kama ifuatavyo:-

Mheshimiwa Spika, Kifungu cha 18 na 18(A) cha Sheria ya Kanuni ya Adhabu Sura Na. 16 kama ilivyofanyiwa mapitio mwaka 2002, kinampa haki mtu yeyote, akiwemo askari kujilinda, kumlinda mtu mwingine, kulinda mali yake au mali ya mtu mwingine ikiwemo mali ya Serikali na taasisi zake ambayo iko chini ya uangalizi wake Kisheria.

Mheshimiwa Spika, katika kutekeleza jukumu hilo, kifungu cha 18(B) na 18(C) cha Sheria hiyo kinatoa uwezo kisheria wa kutumia nguvu za kadiri hata ikibidi kiasi cha kusababisha madhara au kifo katika mazingira yaliyoainishwa kisheria ambayo ni pamoja na yafuatayo:-

a) Kuokoa uhai wake au uhai wa mtu mwingine;
b) Kuzuia madhara makubwa ya mwili yasitokee kwake au kwa mtu mwingine;
c) Kumzuia mtu anayetenda tendo ovu la kubaka au kunajisi mtoto au kufanya vitendo kinyume na maumbile;
d) Kumzuia mtu anayevunja nyumba usiku au unyang'anyi wa kutumia silaha au kuchoma nyumba moto au kufanya kitendo chochote kinachohatarisha uhai wa mtu au mali.

Mheshimiwa Spika, chini ya Sheria hiyo ya Kanuni ya adhabu, Kifungu cha 77 na 78 kinabainisha kwamba, askari Polisi, Hakimu au Afisa yeyote wa Jeshi ambaye amekasimiwa mamlaka ya kuzuia au kutawanya maandamano yasiyo halali anaweza kutumia nguvu kutekeleza jukumu hilo na hatawajibishwa kisheria kwa kosa la jinai au madai kwa madhara yoyote yatakayotokea katika kutekeleza kihalali jukumu hilo. Aidha kifungu cha 21 cha Sheria ya Mwenendo wa Makosa ya Jinai Sura Namba 20 kama ilivyofanyiwa mapitio mwaka 2002, kinampa mamlaka na kuweka mipaka ya matumizi ya nguvu katika kufanikisha ukamataji salama pasi na kusababisha madhara makubwa.

Mheshimiwa Spika, Katika kutafsiri Sheria, Kanuni na Taratibu mbalimbali nilizozitaja hapo juu, Mahakama katika nyakati tofauti imetoa msimamo wa Kisheria juu ya suala hili. Mathalani, katika kesi ya SEIF MOHAMED SENZAGALA dhidi ya Jamhuri ya mwaka 1994 kama ilivyonukuliwa kutoka *Tanzania Law Report* ukurasa wa 122 ambapo mshitakiwa (Mwomba Rufaa) alimjeruhi kwa panga mlalamikaji ambaye alimfuata nyumbani kwake na kuanza kumshambulia, Mahakama ya Rufaa pamoja na kuridhia uamuzi wa mahakama ya awali wa kumtia hatiani kwa kutumia nguvu kupita kiasi ilibainisha kuwa Mshitakiwa hakustahili adhabu

kubwa kwani alitenda kosa lile wakati akijihami (self defence) dhidi ya mashambulizi toka kwa Mlalamikaji.

Mheshimiwa Spika, ikumbukwe pia kuwa, kifungu cha 29 cha Sheria ya Jeshi la Polisi na Polisi Wasaidizi Sura 322 pamoja na Kanuni za Kudumu za Utendaji za Jeshi la Polisi (Police General Orders Na. 274) vinampa haki ya Kisheria askari Polisi kubeba na kutumia silaha za moto zikiwemo bunduki na mabomu anapokuwa katika utekelezaji wa majukumu yake ya kila siku. Sheria na Kanuni hizo zimeweka masharti na taratibu za matumizi ya silaha hizo ambapo kila askari anayekabidhiwa silaha hizo anawajibika kwa matumizi ***yasiyo sahihi*** ya silaha hizo.

Mheshimiwa Spika, ni kwa msingi huo, tarehe 28 Mei, 2103 wakati nikijibu swali Na. **290,** nilitumia maneno '*mauaji yanayofanywa kisheria'* nikimaanisha mauaji yanayotokea katika mazingira niliyoyaeleza hapo juu. Si nia ya Serikali kuhalalisha vitendo vya matumizi mabaya ya silaha ambavyo vinaweza kufanywa na askari wasiowaadilifu kama ambavyo ilitafsiriwa na Mheshimiwa Mbunge. Serikali itaendelea kuhakikisha kuwa kila mmoja anatimiza wajibu wake kwa mujibu wa Sheria na yeyote atakayekiuka, sheria ni msumeno.

Mheshimiwa Spika, Napenda kuwahakikishia Waheshimiwa wabunge hili kuwa Jeshi la Polisi litaendelea kutekeleza majukumu yake kwa mujibu wa sheria zilizotungwa na Bunge lako tukufu pamoja na kanuni na taratibu zilizopo kwa weledi wa kutosha. Aidha, kwa kuzingatia maelezo hayo, Jeshi la Polisi limekuwa na litaendelea kuwachukulia hatua za kisheria na kinidhamu askari wake wote wanaokiuka matumizi sahihi ya silaha wanazokabidhiwa.

Mheshimiwa Spika, Jeshi la Polisi litaendelea kuheshimu haki za raia na kujitahidi kutumia busara katika kutatua migogoro. Hata hivyo ninatoa tahadhari kuwa pale inapotokea kuwa migogoro inaelekea kuhatarisha usalama wa raia, amani na utulivu wa nchi, Jeshi la Polisi halitakuwa na kigugumizi hata kidogo kutumia nguvu kurejesha usalama, utulivu na amani na hatimaye kuwafikisha wahusika mahakamani.

Mheshimiwa Spika, *Global Peace Index* (GPI) ni kipimo kinachotumiwa ulimwenguni kupima kiasi cha amani katika taifa. Katika mwaka wake wa saba sasa inapima na kuyapanga mataifa 162 kwa kuangalia viashiria chanya na hasi vya amani (Positive and negative measures of peace) hususan uwepo wa vurugu au hofu ya vurugu katika nchi hizo. Kila nchi inapimwa kwa kupewa alama kwa kutumia viashiria 22 vya amani ndani ya nchi ikiwemo kiasi cha uhalifu, idadi ya polisi kwa watu 100,000 na kiasi

cha *organized crime*. *Global Peace Index* ilianzishwa na *Institute for Economics and Peace* kwa uangalizi wa Jukwaa la Kujitegemea la Wataalam kwa kutumia takwimu zilizokusanywa na kukokotolewa na taasisi ya *Economic Inteligence Unit.* Taarifa na takwimu zinazotumika zinapatikana katika vyanzo vinavyoheshimika na kuaminika duniani kama *International Institute of Strategic Studies*, Benki ya Dunia, Mashirika mbalimbali ya Umoja wa Mataifa (UN Agencies), taasisi za amani (Peace Institutes) na *Economic Intelligence Unit.*

Mheshimiwa Spika, Kipimo hiki kinafanyika kwa kuangalia viashiria mbalimbali ikiwemo vigezo vya uwepo wa amani kama demokrasia, uwazi, elimu na ustawi wa taifa. *Global Peace Index* imekusudia kuchangia kwa kiasi kikubwa katika majadiliano kuhusu amani duniani na inaaminiwa na kutumiwa na Mashirika mengi ya Kimataifa, Serikali na Mashirika yasiyo ya Kiserikali (NGOs) ikiwemo Benki ya Dunia and Umoja wa Mataifa.

Mheshimiwa Spika, kwa mujibu wa taarifa ya hali ya amani duniani iliyotolewa na *Global Peace Index* mwaka 2013, amani duniani imepungua kwa asilimia 5% katika kipindi cha miaka sita tangu mwaka 2008. Uhasama baina ya nchi umeendelea kupungua na kumekuwa na ongezeko kubwa la migogoro ya ndani. Nchi kumi zilizofanya vizuri zaidi kwa mwaka uliopita ni Iceland, Denmark, New Zealand, Austria, Switzerland, Japan, Finland

Canada, Sweden na Ubelgiji wakati nchi zilizofanya vibaya zaidi kwa ukosefu wa amani zimeongozwa na Afghanistan iliyoshika namba 162, ikifuatiwa na Somalia, Syria, Iraq, Sudan, Pakistan, DRC, Urusi, Korea ya Kaskazini na Jamhuri ya Afrika ya Kati.

Mheshimiwa Spika, nchi yetu imeendelea kushika nafasi ya 55 kama ilivyokuwa mwaka 2012 kwa kupata alama 1.89. Takwimu hizi zinaonesha kuwa Tanzania imeshika nafasi ya kwanza katika nchi za Afrika mashariki na kati na nchi inayotukaribia ni Uganda ambayo ipo nafasi ya 106. Watanzania tunao wajibu wa kulinda nafasi yetu katika jukwaa la kimataifa kwa manufaa ya taifa letu kiuchumi na kijamii.

Mheshimiwa Spika, kwa ripoti hii nchi yetu imeendelea kuwekwa juu katika jukwaa la kimataifa kwa suala la amani. Bado nchi yetu inaendelea kuwa kisiwa cha amani pamoja na juhudi mbalimbali zinazofanywa na watu wasioitakia mema nchi hii kwa kusababisha vurugu kwa sababu mbalimbali zisizo na mashiko. Watu hawa na mkakati wao wa kuichafua nchi yetu kimataifa hautafanikiwa kwa kuwa Serikali ipo makini na itaendelea kuchukua hatua madhubuti za kuimarisha usalama nchini na kuwalazimisha wote wasiopenda kufuata sheria kuzitii kwa lazima. Demokrasia isiyo na mipaka ni vurugu, uhuru usio na mipaka ni vurugu. Utamaduni wa

kutokuheshimu Sheria na taratibu unaeendelea kujengeka nchini kwa kisingizio cha demokrasia na kudai haki.

Mheshimiwa Spika, Naomba pia nitumie fursa hii kuwaomba Waheshimiwa wabunge na wananchi kwa ujumla kuheshimu na kufuata sheria za nchi, kuepuka kuweka mashindano ya kutotaka kufuata sheria na kulifanya Jeshi la Polisi kuwalazimisha kuzitii. Sote tukifuata sheria za nchi matukio ya vurugu na migogoro yatapungua sana nchini mwetu.

Mheshimiwa Spika, Naomba kuwasilisha.